

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK
GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE HRVATSKE
(Čakovec, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin,
Varaždinske Toplice)

UREDNIČKI ODBOR

Stjepan Hajduk (odgovorni urednik), Dragutin Feletar (urednik i grafička oprema), Željko Tomičić, Marijan Špoljar i Branko Šimek

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Rukopisi se šalju na adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica, Trg dr. Leandera Brozovića 1

NAKLADNIK

Muzej grada Koprivnice
ZA NAKLADNIKA
Franjo Horvatić

TISAK

RO »Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1979.

BROJ 2, siječanj 1979. godine

2

KAZALO

Dragutin Feletar: Za organiziraniju obradu »terena«	1
Stjepan Hajduk: Proslava 40. godišnjice Muzeja Varaždinske Toplice	3
Antun Bauer: Muzej u Varaždinskim Toplicama	7
Marijan Špoljar: Galerija i nova umjetnička praksa	10
Damjan Lapajne: O djelovanju Muzeja Moslavine u Kutini	12
Ivanka Štager: Izložba »Tito u Varaždinu«	15
Božidar Gerić: Istraživanje radničkog pokreta i NOB-e u Moslavini	17
Ante E. Brlić: Mjesta muzeja sjeverozapadne Hrvatske 1835. godine	19
Franjo Horvatić: Zavičajna muzejska zbirka u Đelekovcu	21
Tomislav Đurić: Prilozi za povijest Vinice	24
Libuše Kašpar: Etnološke izložbe varaždinskog Muzeja	28
Ljubica Ramušćak: Otkup etnografske građe u Međimurju	31
Josip Vidović: Arheološka istraživanja u Međimurju u 1978. godini	35
Zorko Marković: Uz problem istraživanja neolita i eneolita u sjeverozapadnoj Hrvatskoj	37
Željko Tomičić: Zaštitna arheološka istraživanja u Martinu na Muri	40
Marina Šimek: Zaštitno iskapanje u Svetom Petru Ludbreškom	44
Vladimira Pavić: O nalazu glinenog pećnjaka u Čakovcu	47
Josip Fluksi: O rekonstrukciji i konzerviranju keramike s arheoloških nalazišta	49
Dragutin Feletar: Tri vrijedne knjige	52
Libuše Kašpar: XXIX. savjetovanje o povijesnoj stambenoj arhitekturi	54
Zorko Marković: Proslava 100. godišnjice HAD-a i neka pitanja uz nju	56
Zoran Homen: Zaštitno iskapanje u Beketincu	57
Zoran Homen: Jedan od oblika informiranja o akcijama muzeja	59

žaja i vodio brigu o održavanju spomen-objekata. Naš rad u ovom periodu je usmjeren na izradu evidencija i snimanje spomenika revolucije na području Moslavine, a to će poslužiti za objavljivanje potpune evidencije »Spomenici i spomen-obilježja NOR-a u Moslavini«. Ovo je samo ukratko o nekim problemima u radu na istraživanju razvoja radničkog pokreta i NOB-e na području Moslavine.

ANTE E. BRLIĆ, Muzej Vukovar

Mjesta muzeja sjeverozapadne Hrvatske 1835. godine

U nekim zapadnim zemljama Evrope ukazala se već krajem XVIII. a naročito nakon Napoleonovih ratova početkom XIX. stoljeća potreba osigurati putnicima i turistima ugodnija putovanja, kao i štampane priručnike za te prilike. Do pojave prvih željeznica putovalo se uglavnom poštanskim kočijama — dilžansama — u režiji države. Osim službenih poštanskih kola mogli su putnici putovati i sa vlastitim vozilima, ali su u tom slučaju morali dilžansnoj upravi plaćati: vozarinu za dva konja, koja su se mijenjala u za to određenim poštanskim stanicama, takse za kola sa ili bez krovišta, pristojbe za pratioca-jahača, predviđenu napojnicu, prilog za podmazivanje, čekarinu za par konja dnevno. Kako dakle vidimo, putovanja u ono doba nisu bila jeftina. Osim spomenutih vozila prvog razreda, bilo je nešto jeftinijih putničkih vozila: ubrzanih dilžansa za veći broj putnika, obična poštanska kola za prevoz pošiljaka, redovite pošte i prigodnih putnika kada je bilo mjesta. Bilo je moguće putovati sa zaprežnim kolima, pa i sa običnim seljačkim kolima »seoske pošte« ali u režiji poštanske uprave.

Uvodno smo spomenuli štampane priručnike za putovanja. U tadašnjoj Austriji izašlo je prvo izdanje priručnika tridesetih godina XIX. stoljeća u nakladi Karla Gerolda u Beču, dakle prije 150 godina. Priručnik za Ugarsku, Hrvatsku, Slavoniju i Dalmaciju pojavio se u istoj nakladi tek 1835. god. Autor djela publicista Adolf Schmidel uvrstio je u ovo izdanje i kraće Upute za Srbiju, Moldavsku i Vlašku i Carigrad. Pošto su djela specijalnog karaktera i danas rijetkost, a sadržaj čak i muzeološki zanimljiv, smatramo da će odlomci dobro doći kod naučne obrade nekih muzeološko-kulturnih problema. Stoga ćemo ukratko obnoviti, što i kako je pisac obradio mjesta sjeverozapadne Hrvatske, u kojima danas postoje muzeji.

Ulazeći iz Austrije cestama u zapadne krajeve Ugarske i dalje do našeg Međimurja putnik se najprije zaustavlja u ČAKOVCU (Csakathurn, Csaktornya). Ovo hrvatsko trgovište je glavno mjesto vlastelinstva sa 90 sela grofova Festetić. Stari grad sa zidinama i bastionima, nekoć čuvena tvrđava u posjedu obitelji Zrinski. Nikola Zrinski posjedovao je u njoj glasovitu knjižnicu, zbirke numizmatike i vrijednih likovnih djela majstora slikara. U bivšem samostanu Pavlina sada je dvorac baruna Kneževića. U blizini mjesta je obiteljska grobnica Zrinskih i Kne-

ževića. U nedalekom hrvatskom selu Kuršanec poginuo je 1664. u šumi u lovu na veprove Nikola Zrinski. Mjesto pogibije označeno je posebnim spomenikom.

VARAŽDIN (Varasd) leži u ravnici zaštićenoj sa zapada i istoka brijevima. Svrtište: Zlatni orao. Broji 981 kuću sa 9151 stanovnika, od toga 327 Jevreja. Grad je podijeljen na unutrašnji grad s građanskim i naseljem na području tvrđave i predgrađe. Naselje čini gotovo četverokut, na južnoj strani nalaze se još stare utvrde i bedemi, kao i čvrsto utvrđeni grad s tri kule grofa Erdöda. Ulice su prilično uredno popločene. Postoji nekoliko lijepih zgrada. Od 9 crkava ističe se glavna sv. Nikole, franjevačka i nekadašnja pavlinska. Treba istaći zgrade biskupa i kaptola zagrebačkog, lijepi objekat županije, zgradu gradskog poglavarstva, domove grofova Draškovića, Erdöda i Patačića. *Ovdje je sjedište Čazmanskog kaptola, gimnazije, glavne učionice, ženska škola Uršulinki, filharmoničkog zavoda i građanske bolnice. U širokom predgrađu nalazi se uožnica itd. Građani se bave fabrikacijom octa i duhana, a ponešto i svilarstvom. Nedaleko na brijevima ležeći vinogradi rode odličnim vinom i šampanjcem. Na Dravi se nekoć ispiralo zlato.*

VARAŽDINSKE TOPLICE

Tri sata jugoistočno od grada Varaždina nalazi se znamenito kupalište Toplika (sic.). Od Novog Marofa na zagrebačkoj poštanskoj cesti vodi odvojak za 3/4 pošte do kupališta. Trgovište Toplika leži u ugodnoj nizini, a građeno je amfiteatralno. Ima 100 kuća sa 1000 stanovnika. Vlastništvo je zagrebačkog kaptola. Lijepa je župna crkva, dok je stari grad masivno zidani objekat. Vodovod opskrbljuje mjesto pitkom vodom. Kupališni bazen ima 980 kablova ljekovite vode. Izvor se nalazi iznad naselja te ima 6 stopa dubine i 5 stopa širine, a četverokutnog je oblika. Kameni kanal vodi ljekovitu vodu do recepienta, iz kojeg se nabdjevaju Josipova i Konstantinove kupelji. Odvodne vode tjeraju 2 mlina.

(Slijede podaci o analizi vode prema djelima dra Steindla: *Thermae Constantinae — Das Kaiser Konstantinische Bad in Croatien Agram 1822. i M. von Kunića, tiskana u Varaždinu 1828.*)

Josipove kupelji imaju 3 društvena bazena, 20 kupaona s kadama i 2 kupelji za siromašne bolesnike. Konstantinove su spojene sa svrtištem pod jednim krovom. Ove imaju 6 društvenih bazena za po 12—20 osoba, 2 sveopće kupelji za po 50 osoba, a u posebnoj zgradi 9 kupaona s kadama. Cijena je za kupanje 2—6 krajcara za 1 sat, u kadama 10 krajcara.

Svrtište je vrlo elegantno. Ima 54 sobe po 16—30 krajcara uklj. pokućstva s krevetom. Ručak sa četiri do šest jela 14—30 krajcara. Kupalište bilo je poznato već za Rimljana. Car Konstantin ga je obnovio. Mnogobrojni nalazi govore o tome dobu. Postoje brojne lijepe šetnje. Vlastelinski vrt, park kod glavnog vrela, drvodred do izvora, šetnja do Kukuljeviševog dvorca, do zanimljivih pustara u dolini Bednje, mlina, do imanja grofa Patačića u Ljubešćici i do jedan sat udaljenog ugljenokopa Drenovec.

KRIŽEVCI (Körös, Crisium) kr. slob. grad i sjedište križevačke županije. Leži u ravnici na riječici Glogovnici. Okružen je starim utvrdom. Broji 637 kuća sa 3060 stanovnika, sjedište grko-katoličkog vladika i kaptola sa sjemeništem. Ima katoličku glavnu učionu. Mjesto je građeno u duljini, ali je mrtvo.

KOPRIVNICA (Kopreinitz, Kaproncza) kr. slob. grad u ravnici na riječici istog naziva. U 750 kuća stanuje 2650 stanovnika. Ima staru tvrđavu, glavnu učionicu. Okružen je jakim zidinama.

KUTINA je sjedište velikog vlastelinstva grofova Erdödy, a leži na dilažansnom putu Zagreb do Osijeka. Smatra se prvim slavonskim mjestom u pravcu Lječilišta Lipik i Pakrac. Ovaj put od Zagreba do Osijeka traje 49 sati, dakle dva dana s poštanskom kočijom.

Među ostalim poglavljima priručnika spominju se često boravišta, utvrđeni gradovi, dvorci i ina sjedišta starih porodica. Međutim, naš drveni Trakošćan izostao je kod Schmidla. To je tim veća šteta, što ne možemo iznijeti tadanje stanje tog jedinstveno zanimljivog kulturnog i turističkog objekta muzeja u Hrvatskoj. On svakako zaslužuje zasebnu obradu i prezentaciju u okviru jugoslavenskog turizma.

FRANJO HORVATIĆ, Muzej grada Koprivnice

Zavičajna muzejska zbirka u Đelekovcu

Muzejska zbirka Đelekovec — postava radničkog pokreta i NOB

